

Putätekvarnen

Vad fick en människa vid 1700-talets mitt att hinna med att sköta om gods och gårdar, beforska hushållningens hemligheter, med sju barn och ett vuxet riksråd (som ofta var hemifrån) i familjen? Grevinnan Eva Ekeblad måste ha lärt sig knepen med multitasking långt, långt innan begreppet föddes.

Potatiskvarnen kommer från Stola herrgård där Ekeblads bodde. Det är sannolikt en av de särskilda kvarnar som användes av Eva Ekeblad. Den kommer från en tid då potatisen ännu inte accepterats i vardagen. Potatisen var långt från fullt accepterad på matbordet, men den kunde ju användas till annat. Efter experimenterande kom hon under 1740-talet fram till att man kunde göra stärkelse, puder och brännvin av knölarna. Perioden var en tid av nyttoinriktat upptäckande. Här kom grevinnan att ta en roll som vetenskapskvinna med hushållets frågor som specialinriktning. Potatisbrännvinet innebar att brödsäden kunde användas till bröd istället för destillat vilket kom såväl låg som hög i samhället till gagn. Potatismjöl kunde användas i matlagning och för håret som ett slags ekologiskt och inhemskt alternativ till hårpuder. ”Vanligt” hårpuder kunde på den tiden annars innehålla både blyvitt och arsenik. Den vetenskapliga nyfikenheten drev henne också att utveckla tvål till bomullsblekning. Potatisbrännvinet kanske kan ses som inkörsporten till att knölarna med tiden hamnade på matbordet och i andra sammangång. Det är några av de viktiga upptäckter som gjordes i ett land som strävade efter att bli självförsörjande på alla områden. Eva Ekeblad blev invald i Kungliga Vetenskapsakademien 1748, som uppmanade till hemmets utveckling; »hela könet att närmare vara uppmärksamme uti varjehanda hushållsväsendet rörande». Hon tycks ha tagit det till sig. Frågan är vad slags rutiner och ting, hon hade för att hantera livet som multi-taskande grevinna? Man önskar att man kunde fått se henne i full färd med post-it lappar eller whiteboard, men det kanske snarare hennes kalender man skall leta efter?

Bild: ?!